

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

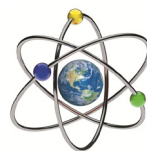

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1050 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarning tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellastirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
<i>Mirxoliqova Charos Xabibullaevna</i>	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
<i>Muzafarov Muxammadali Maxsudovich</i>	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
<i>Yadgarova Surayyo</i>	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
<i>Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
<i>Yusupova Sanobar Odil qizi</i>	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
<i>Бахтияр Катибжанович Саттаров</i>	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
<i>Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова</i>	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
<i>Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова</i>	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
<i>Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева</i>	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
<i>Zuhridin Azizov</i>	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
<i>Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.</i>	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
<i>Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова</i>	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
<i>Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna</i>	
Поэтапное вовлечение детей с расстройствами аутистического спектра в дошкольное инклюзивное образование: комплексный анализ научно-теоретических и практических подходов	234
<i>Сабина Рагимова Ровшан кызы, Айсель Масимова Арастун кызы</i>	
Umumta'lim maktablarida fizika fanini o'qitish metodikasini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishni takomillashtirish	245
<i>Allaniyazova Bibigul Sarsenbay qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish savodxonligi darslariga kreativ fikrlash asosida tayyorlash	248
<i>Botirova Jumagul Chori qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlarni o'qitish metodikasini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishni takomillashtirish	254
<i>Kaypova Gulnara Muratbaevna</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy-ilmiy savodxonlik ko'nikmalarining rivojlantirish masalalari	257
<i>Davletova Hamida Xasan qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ma'naviy axloqiy ruhda tarbiyalashning psixologik jihatlari	261
<i>Fayzullayev Ermat Majidovich, Ortiqova Mashxura</i>	
Orkestr va ansamblarning fan sifatidagi o'rni va tarbiyaviy ahamiyati	265
<i>Fayzullayev Ermat Majidovich</i>	
Maktab fizika darslarida interaktiv dasturlar va simulyatorlardan foydalanish metodikasi	269
<i>Xayriddinova Malikaxon Qodirxon qizi</i>	

Musiqada midi musiqiy cholg'ularning raqamli interfeysi.....	274
<i>Omonov Xasanxon Sulaymonovich</i>	
Karyera o'sishida gender tafovutlarning ahamiyati.....	277
<i>Yulchiboyeva Nazokatxon Iqboljon qizi</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kreativlik sifatlarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi pedagogik omillar	283
<i>Omonov Xasanxon Sulaymonovich, Normuradova Nafisa Kuchkarovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik tarbiyasi – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida	287
<i>Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Marjona Atoyeva Ismat qizi</i>	
Ilk yoshdagi bolalar psixologiyasi va rivojlanish xususiyatlari.....	291
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Ne'matjonova Gulzira Ne'matjon qizi</i>	
Jadid pedagogik tafakkurida "o'qituvchi" fenomeni.....	294
<i>Xushbokov Oybek Uralovich</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida savol berish malakalarini shakllantirish	296
<i>Erhanova Nasiba Absayitovna</i>	
Musiqiy ta'limda xalq va zamonaviy qo'shiqlar vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning etnomadaniy komponentlarni shakllantirish	298
<i>Qurbanova Muslima Shavkatbek qizi</i>	
Umumta'lim maktablari o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini tarkib toptirish metodikasi (biologiya fani misolida).....	300
<i>Akmalova Farida Dilmurod qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda adaptiv ta'lim texnologiyalari yordamida bolalar ijodkorlik ko'nikmasini shakllantirish mazmuni.....	304
<i>To'xliboyeva Zuxra Abdumutal qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi iqtidorli bolalar bilan ishlashda ta'lim texnologiyasi	308
<i>Xudoyberdiyeva Durdona Baxodir qizi</i>	
Pedagogik-psixologik qarashlarda otaning oiladagi o'zni haqidagi tasavvurlarni shakllantirish dinamikasiga oid fikrlar talqini.....	311
<i>Karshiyeva Dilafuz Suyunovna, Maxamatova Munisa Mamirzo qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'qitishning nazariy va amaliy asoslari	314
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Integrativ yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarda interpersonal intellekt ko'nikmalarini rivojlantirish ...	318
<i>G'ulomova Oychehra No'monjon qizi</i>	
Etnomadaniy qadriyatlarni integratsiyalashgan ta'lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarga singdirishning samarali yo'llari	321
<i>G'ulomxo'jayeva Mushtariy Elmurod qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida grafik organayzerlardan foydalanish	324
<i>Iroda Isroilova</i>	
Buxoro iqlimi va tabiiy resurslaridan samarali foydalanish: ekologik va fizik-geografik yondashuv	329
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Effective Traditional and Innovative Approaches in English Language Teaching: Evidence From EFL Classrooms	333
<i>Yuldoshev Khaydarbek</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining lug'at boyligini rivojlantirishda lingvopedagogik yondashuvning nazariy-metodologik asoslari.....	336
<i>Allayarova Sojida Umirzakovna</i>	
Механизмы использования цифровых педагогических технологий для обеспечения непрерывности образовательного процесса учащихся начальных классов в условиях длительного лечения	339
<i>Турсунова Д. З., Холлиева Н. Х.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkazilgan o'yin faoliyatlarini bolalar ovozi talaffuzining takomillashuviga ta'siri	342
<i>Kattaxo'jayeva Shaxlohon Bohodirovna</i>	

O'qituvchilar tayyorlashda pedagogik innovatsiyalar va milliy kontentni integratsiya qilish strategiyalari ...	344
Rahmatova Feruza Qudrat qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash jarayonini tashkil etishda tizimli yondashuv	348
Abdusamatova Nargiza Jamoliddinovna	
Moliyaviy savodxonlik asoslarini shakllantirish uchun "Tejamkor bola" o'yinli ta'lim faoliyatini asosida ishlashni takomillashtirilish.....	352
Rizayeva Munisxon Maxkamovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida byudjet hisobi standartlariga (BHS) muvofiq buxgalteriya hisobini tashkil qilish va yuritish tartib-qoidalari.....	356
Boltayev Ahmad Rustamjonovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslari	359
Boymuradov Normurod Abdusadikovich	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishning metodologik asoslari.....	362
Ma'rufov Mansurbek Musajonovich, Xonimov Mirqosim Samatqul o'g'li	
O'smirlarda liderlik xususiyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	367
Salayeva Dilafuz Buranovna	
Pedagog nutq madaniyatining milliy va umuminsoniy qadriyatlarga ta'siri.....	370
Toshtemirova Nigina Normurod qizi	
Новые методы обучения устному переводу студентов-переводчиков.....	373
Уринбаева Дилдора Утепбергеновна	
O'quvchilarda axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirishning pedagogik tuzilmasi	376
Muxammadiyev Baxtiyor Jurayevich	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning o'qish savodxonligini xalqaro mezonlar asosida rivojlantirish yo'llari	380
Axrоров Voris Yunusovich, Botirova Ozoda Nasir qizi	
Ta'lim sifatini baholashda raqamli texnologiyalardan foydalanishning o'rni (oliy ta'lim misolida)	385
Axrоров Voris Yunusovich, Boltayeva Jaxona Ulug'bek qizi	
Umumta'lim maktablarida 7-sinf biologiya fanini o'qitishda virtual laboratoriyalardan foydalanishning ta'lim samaradorligiga ta'siri	389
Turakulova Mehriniso Nuriddinovna, Ruziqulova Nilufar Abdumajidovna, Allanzarova Natalya Aleuatdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlashning mavjud holati va rivojlantirish strategiyalari ...	393
Mamadaliyeva Mumtozbegin	
6–7 yoshli bolalarning bilim olishga faol qiziqishini rivojlantirish metodikasi	396
Artikova Muhayyo Botiraliyevna, Abduxolisova Gulsanam O'ktambek qizi	
The Main Peculiarities of Abbreviations in Modern English.....	399
Absalomova Aziza Baxodir qizi	
Autizmli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda bir qator terapiya va metodlardan foydalanish	404
Yoqubova Hurriyat Burxonovna	
Boshlang'ich ta'limda o'yinlar, virtual reallik va geymifikatsiya orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish.....	407
Xaitova Nazokat	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishda tabiiy materiallardan foydalanishning pedagogik usullari.....	411
Rustamova Manzura Mirkamalovna, Qo'ziyeva Umriniso Muzaffar qizi	
Bo'lajak muhandislarning loyihalash ko'nikmalarini klaster muhitida rivojlantirish modellari	415
Eshonqulova Shafoat Ergashevna, Sherzod Eshonqulov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotini rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish	420
Ermatova Mamlakat Qadirkulovna	
9-sinf o'quvchilarini kasbga yo'naltirishda iqtisodiy ko'nikmalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida.....	423
Eliboyeva Lola Sulaymonovna	

Texnologiya asosidagi ingliz tili o'qitish va o'quvchi mustaqilligi: farmatsevtika talabalari misolida	427
<i>Ikranova Shohsanam Ravshanboy qizi</i>	
Maqollar asosida ingliz tili o'qitishning lingvodidaktik asoslari (Afg'oniston dariy tilli maktablar misolida) ..	430
<i>Samadi Nooria</i>	
Loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasi orqali talabalarda ijtimoiy mas'uliyat kompetensiyasini rivojlantirish tadqiqi	434
<i>Jo'rayeva Zebiniso Yo'ldosheva</i>	
Boshlang'ich sinfda tabiiy fanlarni o'qitish samaradorligini oshirishda innovatsion va zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish	440
<i>Yulchiyeva Zulfiya Baxodir qizi</i>	
Shaxsning individual intellektual rivojlanishi pedagogik muammo sifatida	444
<i>Ol'tiboyeva Kamola Sharofjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda o'yin texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilar qiziqishini aniqlash yo'llari ...	448
<i>Qalandarova Yulduz G'ayrat qizi</i>	
Проблемы физического воспитания студентов и пути их решения	454
<i>Ходжанов Азиз Рахимович</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi	458
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatovna</i>	
Jamiyatda sog'lom turmush tarzini tashkil qilishda jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarining o'rni	461
<i>Dehqonova Mahmuda Ortiqovna</i>	
Yadro itqitish sport turida kuch tayyorgarligining biomexanik va funksional ahamiyati	466
<i>Djabbarov Axror Islomovich</i>	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining didaktik tayyorgarligini takomillashtirish	469
<i>Axmedova Laylo Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda shaxsga yo'naltirilgan strategiyalar	475
<i>Urazimbetova Aygul Aralbayevna</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishda kompyuter texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	482
<i>Kamolova Yulduzxon Ma'murjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishda ota-onalar bilan hamkorlikni amalga oshirish texnologiyasi	488
<i>Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Jo'rabayeva Nozima Bekmurod qizi</i>	
Psixologik zo'ravonlik oqibatlarini bartaraf etishda psixokorreksion mexanizmlar	491
<i>Tursunpo'latova Zaxro Zafar qizi</i>	
Shifokorlar professional karerasi resurslari va ularning obyektiv ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish natijalari	496
<i>Arziqulov O'tkirbek Maxammatovich</i>	
Bolalarda maktabgacha ta'lim yoshidagi kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirishda ijodiy o'yinlarning o'rni	501
<i>Berdiyeva Umida G'oyibberdiyevna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning neyropedagogik yondashuvlar asosida kognitiv rivojlantirishning mohiyati	505
<i>Aliyeva Odila Madamin qizi</i>	
Emotional Intelligence and Perceptive Ability: Keys to Pedagogical Success	508
<i>Abdurakhimov Shokhasim Abdurakhmonovich</i>	
Bo'lajak logopedlarni og'ir nutq nuqsonli bolalar bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	511
<i>Achilova Sevara Djasirkulovna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik g'oyalarini zamonaviy boshlang'ich ta'lim bilan integratsiyalash	515
<i>Daliyeva Eliza Zokir qizi</i>	

Talabalarda ma'naviy-axloqiy sifatlarni rivojlantirishda Mahmud Qoshg'ariy merosidan foydalanish.....	519
<i>Eliboyeva Lola Sulaymonovna, Ravshanova Sarvinoz O'ktamjon qizi</i>	
Derivation and Nominalization in Medical Terminology: A Comparative Model of Term and Process Name Formation in English and Uzbek	523
<i>Gulnigor Yazdonkulova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutq buzilishlarida pedagogik-psixologik korreksiya usullari hamda mexanizmlari.....	526
<i>Jo'rayeva Muattar Abdumajit qizi</i>	
Ta'lim sifatini boshqarishga tizimli yondashish hamda pedagogikada PDCA modelining ahamiyati	530
<i>Jumanazarova Gulloila Yoqubjanovna, Xolmatova Maftuna Turdimat qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalarining kimyo ta'limidagi o'rni.....	535
<i>Jumaniyazova Mahliyo Qahramonovna</i>	
Inklyuziv maktab sharoitida kichik maktab yoshidagi bolalarda ijtimoiy-perseptiv tajribani shakllantirish ...	539
<i>Karimova Zulfiya Abduraxmanovna</i>	
Sirdaryo viloyati toponimlarining shakllanish jarayonlari	543
<i>Kenjayeva Iroda Alisherovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda art texnologiyalardan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari.....	546
<i>Mamatova Husnora Eshquvatovna</i>	
O'quvchi yoshlarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish va uni amaliy faoliyat bilan integratsiyalash	550
<i>Mehmonova Nilufar Shuhratovna</i>	
Integrating Social-Emotional Learning in EFL Classrooms: Enhancing Language Proficiency and Emotional Intelligence.....	553
<i>Meylinorova Feruza Bakhtiyor kizi</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlari pedagog-tarbiyachilarining malakasini oshirish mexanizmini takomillashtirish	559
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
TEACCH konsepsiyasi – autizm va kommunikativ buzilishlari bo'lgan bolalarni davolash va o'qitish dasturi	562
<i>Murodova Sarvigul Raxim qizi</i>	
Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirishning funksional modeli	566
<i>Norboyeva Moxigul Shavkat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarning shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalarini takomillashtirish	569
<i>Norqulova Ma'mura Husniddin qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 6-sinfida o'qitiladigan "Tabiiy fanlar"dan mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	574
<i>Qo'qonboyeva Shaxlo Rafikjonovna</i>	
The Intersection of Science and Pedagogy: The Teacher's Role in Professional Evolution	580
<i>Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Shukurova Madina</i>	
Maktabgacha katta guruhlarida STEAM texnologiyasi bilan tanishtirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	583
<i>Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	586
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Kurashchilarda muvozanat (balance) va ko'tarib uloqtirish texnikasi o'rtasidagi bog'liqlik	590
<i>Shermatov Gulom Qaxxorovich</i>	
O'qituvchi shaxsining o'zini o'zi rivojlantirishida akmeologik pozitsiyaning o'rni.....	594
<i>Xaitov Abdukosim Abdulakim o'g'li</i>	
Lego-qurilish, konstruksiyalash, robototexnika – STEAM ta'lim moduli sifatida	596
<i>Xamroyeva Sitara Samadovna</i>	
Raqamli jamiyatda o'smir yoshdagi o'quvchilarning huquqiy axborot olish madaniyatini rivojlantirish mexanizmlari	599
<i>Xayrullayev Axror Aktam o'g'li</i>	

Maktabgacha ta'limda axborot kommunikatsiya texnologiyalari yordamida ta'limiy o'yinlarni loyihalash va joriy etish	602
<i>Xikmatova Moxinur Amir qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar orqali kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish zamonaviy yechimlarini ishlab chiqish usullari	605
<i>Xolmo'minova Mohichehra Bahrom qizi</i>	
O'quvchilarning biologiyaga qiziqishini oshirishda innovatsion ta'lim metodlari	609
<i>Xudayberganova Madina Saotboy qizi, Abdiqodirov Murodxo'ja Alisher o'g'li, Nishanbayeva Arayim User qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida shug'ullanuvchi voleybolchi qizlarning musobaqa oldi jismoniy va psixologik tayyorgarligini takomillashtirish metodikasi	612
<i>Xudoynazarova Sayyora Ravshanovna</i>	
Maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar asosida bolalarni axloqiy tarbiyalash texnologiyalari	618
<i>Yo'ldoshboyeva Gulmira Xushnudovna</i>	
Umumta'lim maktab seksiyasi uzunlikka sakrovchilarining jismoniy rivojlanganlik darajasi	621
<i>Zokir Akramov O'tkir o'g'li</i>	
Perseptiv qobiliyat: o'qituvchining o'quvchini tushunish sa'nati	625
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdaliyevich</i>	
Ожидания и потребности родителей как основа продвижения услуг дошкольного образовательного учреждения в Республике Узбекистан	628
<i>Ким Ирина Николаевна, Аббосхонова Зухра Баходир кизи</i>	
Экспериментальная деятельность – метод развития здоровьесберегающей компетентности у детей старшего дошкольного возраста	631
<i>Ким Ирина Николаевна, Алиходжаева Райхон Шавкат кизи</i>	
Подготовка детей-билингвов к школьному обучению: интеграция цифровых и традиционных педагогических методов	634
<i>Ким Ирина Николаевна, Умарова Шоиста Рустамовна</i>	
Zamonaviy ta'lim muhitida tarbiya tizimini takomillashtirishda interaktiv metodlarning o'rni	637
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Baymurotova Madina Baxodir qizi</i>	
Methodological Support of the Process of Developing Preschoolers' Cognitive Skills Through TRIZ (TIPS) in a Technology-Enhanced Learning Environment	641
<i>Gauxar Djanpeisova, Veronika Gorbunova</i>	
Innovative Approaches to Early Mathematics Education and Development in Preschool Children	646
<i>Gauxar Djanpeisova, Shaxodat Berdiyeva</i>	
Ta'lim jarayonida intensiv texnologiyalar asosida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish metodikasi	650
<i>Radjabova Mohigul Alisherovna</i>	
O'quv jarayonida ongli mushohada ko'nikmasini rivojlantirishda savol-javob usulidan foydalanish asoslari	653
<i>Ro'zimetova Intizor Alimovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari yozuv malakalarini shakllantirishning psixolingvistik tasnifi	656
<i>Axmadaliyev Murodjon Ulug'bek o'g'li, Xojimatova Shoxsanam Erkinjon qizi</i>	
Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'qituvchi kompetensiyasiga ta'siri	659
<i>Azamatova Rayhona Bahromjon qizi</i>	
13-14 yoshli o'quvchilarda harakatli o'yinlar va zamonaviy futbol mashg'ulotlarini integratsiya qilishning pedagogik asoslari	662
<i>Babayev Anvarjon Axmedovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish (nazariya, amaliyot va natijalar) ...	666
<i>Berdiyev G'ayrat Ulaboyevich, A. N. Sadatova</i>	
Elektron portfoliolar asosida individual rivojlanishni monitoring qilishning diagnostik modeli	670
<i>Kopbayeva Baxtigul Ziyadadinovna</i>	
Pedagogik atamalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati	674
<i>Islomov Nurtoy Nomoz o'g'li</i>	
Abdulla Avloniyning axloqiy-ta'limiy qarashlari	678
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Turg'unov Dostonbek Rustamjon o'g'li</i>	

Talabalarda ma'naviy-axloqiy ideallarni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	682
<i>Ziyotov Farrux Saodilla o'g'li</i>	
Nazorat qiluvchi pedagogik dasturiy vositalarni yaratishda sun'iy intellektning ahamiyati	686
<i>Ermonov Sherzod Ibrayim o'g'li</i>	
Kreativ yondashuv asosida bo'lajak muhandislarda sog'lom turmush madaniyatini rivojlantirishning muhim yo'nalishlari	690
<i>Ibragimova Aziza Avaz qizi</i>	
Oliy ta'limda dual ta'lim va malakaviy amaliyotni takomillashtirish ("musiqqa ta'limi" misolida)	694
<i>Raximov Nurillo Narzullayevich</i>	
Uzluksiz ta'lim tizimida musiqa san'atining shaxs ma'naviy-estetik tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati	698
<i>Sattarov Alisher Alikul o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda multimediali mantiqiy masalalar orqali o'quv jarayonini faollashtirish.....	702
<i>Jamoldinova Dildora Alijon qizi</i>	
Ta'lim markazlarida o'quvchilarning nutq kompetensiyalarini rivojlantirish metodologiyasi	706
<i>Buriyeva Xumoraxon O'lmasboy qizi</i>	
Raqamli jamiyatda o'smir yoshdagi o'quvchilarning huquqiy axborot olish madaniyatini rivojlantirish mexanizmlari	710
<i>Xayrullayev Axror Aktam o'g'li</i>	
AI-грамотность будущих педагогов: компоненты, вызовы и педагогические стратегии этической интеграции искусственного интеллекта	713
<i>Наркабилова Г. П.</i>	
Роль психолого-педагогических факторов в формировании нравственного поведения дошкольников.....	718
<i>Рахматходжаева Ф. М.</i>	
Внедрение инновационных технологий в дошкольно-образовательном учреждении	721
<i>Садикова Шоиста Акбаровна</i>	
Para stol tennisi sportchilarida jismoniy tayyorgarlikni oshirish samaradorligi	726
<i>X. A. Usmonova</i>	
Systematic Approach to the Issues of Educational Calculation in General Secondary Schools	729
<i>Ajiniyazova Sholpan Saparniyazovna</i>	
Роль системного профессионального развития в формировании компетентности учителей английского языка: международные тенденции и практика Узбекистана.....	733
<i>Жамолитдинова Нилуфар Акрамжоновна</i>	
Boshlang'ich sinf tabiiy fan darslarida funksional savodxonlikni rivojlantirish usullari	738
<i>Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna, Saidmudova Maftuna Alisher qizi, Hafizova Oydiyoy Doniyor qizi, Xujamkulova Maqsuda Ruzikulovna</i>	
Ingliz tili darslarida Kahoot o'quv platformasidan samarali foydalanish	743
<i>Amankulov Shavkat Qudratovich</i>	
Bolalarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishda polisensor muloqot metodikasi	747
<i>Musratova Zilola Ulug'bekovna</i>	
Коммуникативные способности педагога – ключ к эффективному взаимодействию с учащимися.....	752
<i>Акрамова Л. Ю.</i>	
Искусственный интеллект в образовании: киберпедагогические стратегии развития критического мышления.....	756
<i>Сайфитдинов Исломбек Зоирович</i>	
Регион как фактор суицидального риска: от климата до культуры общения.....	761
<i>Султанова Амина Анваровна, Махсумова Зилола</i>	
Bo'lajak shifokorlarga anesteziologiya va reanimatologiya fanini o'qitishning nazariy asoslari.....	765
<i>Ismailov Oybek Abdurasulovich</i>	
Sun'iy intellekt (SI)ning kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi metodik ahamiyati	768
<i>Komilov Furqat Solijon o'g'li</i>	
Implementing Total Physical Response Techniques in Your Language Class	770
<i>Rakhmatova Madina Sobirovna</i>	

Voleybolda holat va harakatlanish, yuqoridan va pastdan to'p uzatish texnikasi	772
<i>Sulaymonov Jaxongir Solijonovich</i>	
Методика формирования экологической культуры учащихся в процессе спортивного туризма	775
<i>Абдурахманов Отахон Рустамович</i>	
Методы преобразования и обработки текстовых задач в преподавании математики в начальных классах.....	780
<i>Азамкулов Ахтамкул</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida kreativ-tanqidiy fikrlash va muammoli ta'lim texnologiyalari integratsiyasining didaktik imkoniyatlari.....	787
<i>Jumayeva Muxlisa Shokir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning roli va ahamiyati	793
<i>Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf tarbiya darslarida jadid pedagogik merosidan foydalanish usullari	796
<i>Yusupova Madinajon Mansurbek qizi</i>	
Актуальность внедрения педагогики сотрудничества в современный учебный процесс на занятиях русского языка в группах с нерусским языком обучения	799
<i>Заболотина Анна Анатольевна</i>	
Loyihaga asoslangan ta'lim texnologiyasi orqali talabalarda ijtimoiy mas'uliyat kompetensiyasini rivojlantirish tadqiqi	802
<i>Jo'rayeva Zebiniso Yo'ldoshevna</i>	
Alisher Navoiy asarlarida odob-axloq masalalarining falsafiy va tarbiyaviy talqini	807
<i>Ahadova Feruzaxon Akmaljon qizi, Usmonova Sofiyaxon</i>	
Globalashuv sharoitida ayollar ruhiy salomatligini saqlash va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	810
<i>Eshonqulova Guljahon Abduqaxxorovna</i>	
Tarbiyachi va pedagoglarning o'yin texnologiyalarini qo'llashdagi kasbiy tayyorgarligi hamda kommunikativ kompetensiyasi.....	814
<i>Xasanova Shaxnoza Toxtasinovna, Ostonsova Marjona G'ulomovna</i>	
Maktabgacha ta'limda etnomadaniy kompetensiyani rivojlantirishda teatr texnologiyalarining qo'llanilishi	819
<i>Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Sharobiddinova Shahzoda Doniyorbek qizi</i>	
Talabalarda agressiv xatti-harakatlar shakllanishining omillari	823
<i>Sa'dullayeva Aziza Iskandar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida amaliy metodlar asosida kollaborativ va kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish.....	829
<i>Farsaxonova Mastura Jalol qizi</i>	
Jismoniy tarbiya va sport tadbirlarining ta'lim muassasalarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi o'rni	836
<i>Kimsanov Jamshidbek Maxamatrasul o'g'li</i>	
O'qituvchilarda kasbiy so'nishning profilaktikasi bo'yicha ijtimoiy-psixologik texnologiyalar	841
<i>Jamoliddinova Nigora Tohirjon qizi</i>	
Ta'limning raqamli modifikatsiyalari asosida talabalarining axborot mobilligini rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik strategiyalar	846
<i>Xurramov Anvar Xudayshukurovich</i>	
O'zbek musiqiy merosining tarixiy-pedagogik rivojlanishi va zamonaviy ta'limdagi ahamiyati	853
<i>Yuliyaxshiyev Sherali Narzullayevich</i>	
Учёт индивидуальных особенностей студентов национальных групп медицинского вуза в обучении русскому языку	857
<i>Мамаджанова Мохимир Рашидовна</i>	
Zamonaviy baholash texnologiyalari va xorijiy tajriba (boshlang'ich sinf "ona tili" darslari misolida).....	861
<i>A'zamqulova Zilola Sunnat qizi</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasini boshlang'ich ta'limda qo'llashning me'yoriy-uslubiy asoslari.....	867
<i>Abdug'afforova Aziza Abdurashid qizi, Qudratova Shaxnoza Baxtiyor qizi</i>	
Axborotni tanqidiy baholash asosida talabalarining mediasavodxonlik kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	871
<i>Abdullajonova Nurzoda Nurmaxamadovna</i>	

Harbiy xizmatchilar faoliyatida professional kuyish sindromining oldini olish	874
<i>Abdumalikova Iroda Abdulaziz qizi</i>	
Plifunksional yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari.....	879
<i>Abduraxmanova Mukaddam Mirsalikovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning pedagogik asoslari	883
<i>Barotova Huriyatxon Uzoq qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning konseptual jadval va grafik organayzerlardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish modeli	887
<i>G'ofurova Sh. M.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish zarurati	892
<i>Jovmirzayeva Nargiza Kuvondikovna</i>	
Talaba sportchilarning mashg'ulot yuklamalarini nazorat qilish xususiyatlari	895
<i>Matnazarov Anvar O'ktamovich, Jumonzarov Jaxongir Shixnazar o'g'li</i>	
Psixologik konsultatsiyada media ta'sirni inobatga olish zarurati	898
<i>Kuvandikova Gulnora Gulamovna</i>	
Soft Tissue Control: In the Aesthetic Zone	901
<i>Murodkulov Samandar, Narziev Firdavs, Buzruksoda Javohir</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirish mazmuni.....	905
<i>N. T. Misirova, Xursanova Mohinur Abdujabbor qizi, Ummatqulova Adashoy Baxtiyor qizi</i>	
Klassik ustoz–shogird an'analari va ularni innovatsion ta'lim usullari bilan uyg'unlashtirishning pedagogik imkoniyatlari	910
<i>Raxmanova Nigora Xusanboyevna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim samaradorligini baholash usullari	914
<i>Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni tadqiq etishning nazariy-metodologik muammolari.....	918
<i>Shakirova Feruza Baxtiyor qizi</i>	
Talabalarni pedagogik dasturiy vositalarni loyihalashga mo'ljallangan web platformalarning imkoniyatlari	922
<i>Shamsutdinov Fazliddin Axmadovich</i>	
Talabalarda virtual jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishning didaktik shart-sharoitlari.....	926
<i>Sodikova Odinaxon Abdugapporovna</i>	
Raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning mantiqiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish modellari ...	930
<i>Suyunova Nargiza Abdurashid qizi</i>	
G'ovlar orasidagi ritmik masofa tuzilishining sportchilarning musobaqadagi natijalariga ta'sirini tahlil qilish	934
<i>Talipov G'ulomojon Adiljanovich</i>	
Efficacy of a New Ointment for the Treatment and Prevention of Alveolitis.....	938
<i>Umarov Maruf, Abdurazzaqov Kamoliddin, Buzruksoda Javohir</i>	
Tarbiyachi va pedagoglarning o'yin texnologiyalarini qo'llashdagi kasbiy tayyorgarligi hamda kommunikativ kompetensiyasi	941
<i>Xasanova Shaxnoza Toxtasinovna, Ostonova Marjona G'ulomovna</i>	
Oila muhitida ma'naviy-axloqiy tarbiya va uning pedagogik ahamiyati	945
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
6-7 yoshdagi bolalarni nutq o'stirish mashg'ulotlarida mustaqil fikrlashga o'rgatish	949
<i>Xabilova Sitora Tursunmurod qizi, Ziyadullayeva Madina</i>	
Local Anesthesia and Conduction Anesthesia	952
<i>Zulfiya Makhmudovna, Buzruksoda Javohir</i>	
Современное состояние и проблемы подготовки педагогических кадров к инклюзивному образованию	957
<i>Плиева Руслана Владимировна</i>	

Oila muhitida ma'naviy-axloqiy tarbiya va uning pedagogik ahamiyati	962
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna	
Maktabgacha yoshdagi logopat bolalarning emotsional intellektini shakllantirish usullari.....	966
Ro'ziqulova Zarina Yusupovna	
Sahnalashtirish va tasviriy faoliyat integratsiyasi – badiiy-ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish vositasi sifatida	969
Xasanova Shaxnoza Toxtasinovna, Usmonaliyeva Yulduz Baxrom qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy kompetensiyani rivojlantirishda tasviriy faoliyatning o'рни	974
Raxmatova Gulobod Tuyboy qizi	
Maktabgacha tayyorlov yoshidagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari.....	978
Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Ro'zmetova Yulduz Odilbek qizi	
Ta'lim va ishlab chiqarish klasterining nazariy-asosiy jihatlarini	983
Samadova Mahbuba Nutfullo qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyati jarayonida mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	987
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Nozimjonova Xojiya Mo'minjon qizi	
15-16 yoshli taekvondochilar muvozanat saqlash turg'unligi va harakat aniqligining mashg'ulot jarayonlarida o'sish sur'ati.....	991
G. X. Ravshanov, A. X. Norov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suhandonlik to'garagining bolalar nutqi va kommunikativ rivojiga ta'siri..	997
Abduraximova Shahnoza Alikulovna	
Bo'lajak pedagoglarda inklyuziv qadriyatlarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	1000
Asadova Nozima Abdixalil qizi, O. P. Aslanova	
O'zbekistonda sport sohasini digitalizatsiya qilish orqali boshqaruv samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari.....	1003
B. Y. Hamrayev	
Pedagogik akmeologiya nuqtai nazaridan o'qituvchining prognozlash faoliyati	1008
Bekmuratov Arziwbay Kojamuratovich	
Milliy ta'lim tizimini isloh qilishda timss xalqaro baholash tadqiqotining o'рни.....	1011
Darvishxo'jayev Abdurashid Abdulxakimovich	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarida reflektiv tafakkurni rivojlantirish mazmuni	1015
Dostonbek Bobojonov G'ofurovich	
Maktabgacha ta'lim jarayonida rag'batlantirish tizimidan foydalanishning didaktik ahamiyati.....	1019
Umarova Mohichehra Ikromjon qizi	
Kichik maktab davrida ma'naviy qadriyatlar shakllanishining psixologik xususiyatlari	1023
To'laganova Mohinur Abduhakim qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirishning zamonaviy usullari.....	1026
Maxmudov Baxodirjon Baxromjon o'g'li	
Integrativ yondashuv asosida tarbiyalanuvchilarda ijtimoiy-kommunikativlikni bilingvizm vositasida rivojlantirish.....	1030
Najmiddinova Gulnoza Odilovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida metodik ishlarni tashkil etish mazmuni	1035
Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayeva	
Abdurahmon Jomiyning "Bahoriston" asarida ilgari surilgan ta'limiy-axloqiy qarashlar.....	1038
Raximova Intizor Rustamovna	
Raqamli resurslar asosida ertak va she'riy matnlar bilan ishlashning innovatsion metodlari	1041
Sabirova Gullola G'ayratovna	
Феномен русскоязычной литературы Узбекистана как пространство культурной памяти и художественного самоопределения.....	1045
Чернова Татьяна Алексеевна	

INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA TARBIYALANUVCHILARDA IJTIMOIY- KOMMUNIKATIVLIKNI BILINGVIZM VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH

Najmiddinova Gulnoza Odilovna
MTTDXQTMOI PhD, dotsent

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarida integrativ yondashuv asosida ijtimoiy-kommunikativ kompetensiyani bilingvizm vositasida rivojlantirish masalasiga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar tahlil qilinadi. Ilmiy manbalar sharhi orqali mazkur pedagogik muammoning dolzarbligi, nazariy-metodik asoslari hamda zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijalari bilingval muhitda integrativ yondashuvni qo'llash maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiylashuvi va kommunikativ rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini asoslaydi.

Kalit so'zlar: integrativ yondashuv, bilingvizm, ijtimoiy-kommunikativ kompetensiya, maktabgacha ta'lim, rivojlanish, ta'lim jarayoni, xalqaro tadqiqotlar, nazariy-metodik asoslar, shakllantirish, zamonaviy pedagogika.

Abstract: This article analyzes scientific studies focused on the development of social-communicative competence in preschool children based on an integrative approach through bilingualism. A review of academic sources reveals the relevance of this pedagogical issue, its theoretical and methodological foundations, and its significance in the modern educational process. The findings demonstrate that the application of an integrative approach within a bilingual environment positively influences preschool children's socialization and communicative development.

Key words: integrative approach, bilingualism, social-communicative competence, preschool education, development, educational process, international research, theoretical and methodological foundations, formation, modern pedagogy.

Аннотация: В данной статье проводится анализ научных исследований, посвящённых развитию социально-коммуникативной компетентности у воспитанников дошкольного образования на основе интегративного подхода с использованием билингвизма. На основе обзора научных источников раскрываются актуальность рассматриваемой педагогической проблемы, её теоретико-методические основы и значение в современном образовательном процессе. Полученные результаты подтверждают, что применение интегративного подхода в билингвальной среде способствует успешной социализации и коммуникативному развитию детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: интегративный подход, билингвизм, социально-коммуникативная компетентность, дошкольное образование, развитие, образовательный процесс, международные исследования, теоретико-методические основы, формирование, современная педагогика.

KIRISH

Yosh avlodni tarbiyalash jarayoniga yangi pedagogik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalarni faol qo'llash, xalqaro miqyosdagi qo'shma dasturlarni ta'lim-tarbiya tizimi bilan integratsiyasini ta'minlash orqali barkamol shaxsni tarbiyalash, ularning uyg'un rivojlanishiga erishish ustuvor vazifalardan hisoblanadi.

"Bolaning ta'lim olishga bo'lgan huquqini amalga oshirishni ta'minlash, bolaning jismoniy, aqliy va ma'naviy kamolotini saqlash va mustahkamlash, umumta'lim muassasalarida bolaning jamiyatga moslashishini va ta'lim olishni davom ettirishga tayyorligini ta'minlash" maktabgacha ta'lim tashkilotining asosiy maqsadlaridan bo'lib, mazkur natijalarga erishish tarbiyalanuvchilarga ta'lim va tarbiya berish jarayoniga integrativ yondashuvni qo'llashni taqozo etadi.

Integratsiya jarayoni (lotincha integrato – "birlashtirish", "tiklash") – bu tizimning alohida qismlari va elementlarini o'zaro bog'liqlik hamda bir-birini to'ldiruvchi xususiyatlar asosida yagona butunlikka birlashtirish jarayonidir. Ta'lim mazmuniga integrativ yondashuv muammosining turli jihatlarini fiziologiya va psixofiziologiya sohasidagi yirik olimlar, pedagoglar hamda psixologlar tomonidan ilmiy tadqiqotlarda yoritib o'tilgan.

Integratsiya – bu har qanday elementlarni yagona butunlikka birlashtirish hamda mavjud yaxlitlikni tiklash jarayonidir. Demak, integratsiya shunchaki birikish emas, balki o'zaro bog'liqlik va funksional yaxlitlik asosida tizimni rivojlantiruvchi dinamik jarayondir.

Integratsiya tushunchasini quyidagicha ta'riflaydi: "Integratsiya – bu tizimning yaxlit faoliyatini ta'minlovchi, o'zaro bog'liq holda ishlaydigan alohida tabaqalashtirilgan elementlarning o'zaro hamkorlik jarayoni va uning natijasidir". Ya'ni, integratsiya faqat natija emas, balki jarayonning o'zini, ya'ni aloqador qismlarning o'zaro ta'sirini, harakatdagi uyg'unlikni ifodalaydi.

Pedagogik integratsiya – bu ilmiy integratsiyaning bir ko'rinishi bo'lib, u ilmiy integratsiyaning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda pedagogik nazariya va amaliyot doirasida amalga oshiriladi.

Integrativ yondashuv pedagoglar tomonidan bolalarning asosiy kompetensiyalarini shakllantirishda qo'llaniladigan metodologik yo'nalish sifatida ta'riflanadi. Mazkur holatda integratsiya o'qituvchi faoliyatini tizimlashtiradi va fanlararo, faoliyatlilaro va madaniyatlilaro birlikni ta'minlaydi.

Shunday qilib, integratsiya tushunchasi yaxlitlik va o'zaro aloqadorlik g'oyalariga tayanadi va tizimni sifat jihatdan yangilash va uning komponentlarini funksional uyg'unlikda rivojlantirishni anglatadi. Pedagogik integratsiya shu ma'noda ta'lim mazmuni, metodlari va vositalarining o'zaro muvofiqligini ta'minlovchi, ta'lim sifatini oshiruvchi hamda shaxs rivojlanishiga yo'naltirilgan zamonaviy konseptual yondashuv sifatida qaraladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha ta'lim tizimida integratsiya, avvalo, bola shaxsining kognitiv, emotsional, ijtimoiy va jismoniy rivojlanish yo'nalishlarini bir butun holda uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. S.Nurbekovanning fikricha, "integrativ yondashuv maktabgacha ta'limda bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishning eng samarali vositasidir, chunki u o'yin, san'at, nutq, musiqiy va kognitiv faoliyatni yagona pedagogik jarayonga birlashtiradi. Shu orqali bola turli faoliyat turlari o'rtasida mantiqiy bog'liqlikni o'rnatib, o'z tajribasini umumlashtirishga o'rganadi".

C.Dong maktabgacha ta'limdagi integratsiyani ta'lim-tarbiya jarayonini yaxlit tizimlilik asosida izohlaydi va pedagogik faoliyat markazida bola shaxsi turishiga e'tibor qaratadi. Ya'ni amalga oshiriladigan o'yin, muloqot, mushohada, tajriba o'tkazish va ijodiy faoliyat turlari o'zaro uzviy bog'lanib, tarbiyalanuvchini faqat ma'lum bir sohada emas, balki butun tafakkurida rivojlanishni ta'minlay olishi nazarda tutiladi.

D.B.Elkonin ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishni o'yin faoliyati bilan chambarchas bog'laydi. Unga ko'ra, "o'yin – bu bolaning ijtimoiy rollarni sinovdan o'tkazadigan maydoni bo'lib, bola o'yin orqali "kattalar dunyosini" modellashtiradi, muloqot, empatiya, o'zini tutish madaniyatini o'rganadi".

T.S.Komarova "integrativ yondashuv orqali ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishni estetik, axloqiy va nutqiy tajribalar bilan bog'lash zarurligini ta'kidlaydi". Bu shuni anglatadiki, maktabgacha ta'limda kommunikativ faoliyatni ko'p tarmoqli – san'at, nutq, o'yin, mehnat faoliyatlari orqali olib borish lozim.

M.A.Pravdov tadqiqotlarida integratsiya bolaning motor va kognitiv faoliyatlarini birlashtirish orqali amalga oshirilishi, bu esa, bolalarda koordinatsiya, idrok, tafakkur va ijodiy harakatni uyg'unlashtirishi ta'kidlanadi.

Yuqorida bayon etilgan tahlillarga tayangan holda aytish mumkinki, integrativ yondashuv bola shaxsini rivojlantirishning psixomotor mexanizmlarini faollashtiradi. Natijada, jismoniy va aqliy faoliyat bir-birini to'ldiruvchi jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'limda integratsiya ta'lim-tarbiya jarayonining fanlararo, faoliyatlilaro va madaniyatlilaro uyg'unligini ta'minlovchi tizimli metodologik yo'nalish sifatida tarbiyalanuvchi shaxsining tafakkuri, nutqi, muloqot madaniyati, estetik didi va jismoniy salohiyatini kompleks rivojlantirishga imkon beradi.

Yuqoridagi nazariy tahlillarga tayangan holda xulosa qilib aytish mumkinki, ijtimoiy-kommunikativlikni faqat so'z boyligi yoki grammatik to'g'rilik bilan cheklamaslik kerakligini ko'rsatadi. Ya'ni, bolaga "kinga nimani, qachon va qanday aytish kerak"ligini kontekstual o'rgatish lozim. Shuningdek, ijtimoiy-kommunikativlikni rivojlantirishda pedagog-tarbiyachi har bir komponentni alohida-alohida, lekin integrativ uslubda rivojlantirishi maqsadga muvofiq hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning "ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" bolalarning beshta asosiy rivojlanish sohalarini batafsil tavsiflab beradi. Mazkur me'yoriy hujjatda:

- 1) jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzining shakllanishi,
- 2) ijtimoiy-hissiy rivojlanish,
- 3) nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari,
- 4) bilish jarayonining rivojlanishi hamda
- 5) ijodiy rivojlanish sohalarini bo'yicha me'yoriy holatlar belgilab beriladi.

Har bir rivojlanish sohasi o'z o'rnida kichik sohalarga bo'lingan bo'lib, ular har bir yosh guruhiga mos bir nechta talablarni (kutilayotgan rivojlanish ko'rsatkichlaridan) qamrab oladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Integrativ yondashuv asosida tarbiyalanuvchilarda ijtimoiy-kommunikativlikni bilingvizm vositasida rivojlantirish jarayoni tarbiyalanuvchilarning beshta asosiy rivojlanish sohalarini qamrab oluvchi mashg'ulotlar negizida alohida metodik yondashuvni tatbiq etish natijasida amalga oshirilishi lozim degan xulosaga kelindi. Buning uchun, avvalo, tarbiyalanuvchilarda bilingvizm vositasida ijtimoiy-kommunikativlikni rivojlantirishda integrativ yondashuvning imkoniyatlarini aniqlashtirish talab etiladi.

Maktabgacha ta'limning namunaviy o'quv rejasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida amalga oshiriladigan mashg'ulotlarning turlari, ularning minimal hajmi hamda yosh bosqichlariga muvofiq taqsimotini belgilab beruvchi me'yoriy-pedagogik hujjat bo'lib, ta'lim-tarbiya jarayonini tizimli tashkil etish, bolalarning yosh va individual xususiyatlariga mos rivojlantiruvchi sharoit yaratish hamda ta'lim dasturlarining mazmunini izchil amalga oshirishni ta'minlaydi.

Maktabgacha ta'limning namunaviy o'quv rejasiga ko'ra 3 dan 4 yoshgacha, 4 dan 5 yoshgacha, 5 dan 6 yoshgacha bo'lgan tarbiyalanuvchilar bilan quyidagi mashg'ulotlarning o'tkazilishi belgilab berilgan.

Respublikamizda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, uning barcha bosqichlarini ilg'or xorijiy tajribalar va zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida tashkil etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish jarayonida tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishga doir metodik yondashuvlar davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Bunda bilingvizm vositasida bolalarning til kompetensiyasini, muloqot madaniyatini va ijtimoiy faolligini rivojlantirish masalasi ustuvor ahamiyat kasb etadi. Xususan, maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish, bolalarning sifatli maktabgacha ta'lim bilan qamrovini oshirish, maktabgacha ta'lim tizimiga innovatsiyalarni, ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish kabilar ustuvor vazifalar etib belgilandi. Bu esa, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-kommunikativlikni rivojlantirish jarayonida bilingv ta'lim muhitini yaratish, u orqali til madaniyati, o'z fikrini ifoda etish, boshqalar bilan samarali muloqot o'rnatish va o'zaro hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasini ilmiy asosda takomillashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarida ijtimoiy-kommunikativlikni bilingvizm vositasida shakllantirishga yo'naltirilgan ilmiy tadqiqotlar ham dunyoning ilg'or ilmiy markazlari va oliy ta'lim muassasalarida izchil ravishda olib borilmoqda. Jumladan, Harvard Graduate School of Education (AQSh), University College London – Institute of Education (Buyuk Britaniya), University of Toronto – Ontario Institute for Studies in Education (Kanada), University of Jyväskylä (Finlyandiya), Universität Heidelberg (Germaniya), Université de Genève (Shveytsariya), Seoul National University (Janubiy Koreya) hamda Moskva davlat pedagogika universiteti (Rossiya) kabi nufuzli ta'lim markazlarida bilingv ta'lim, ko'p tillilik, madaniyatlararo muloqot va erta yoshdagi kommunikativ rivojlanish masalalari bo'yicha zamonaviy nazariy-metodik izlanishlar olib borilmoqda. Shuningdek, UNESCO va OECD tomonidan olib borilayotgan xalqaro tadqiqotlar (xususan, "Education for Multilingualism and Intercultural Understanding" loyihasi) maktabgacha ta'lim bosqichida ikki tillilik orqali ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning global ahamiyatini ko'rsatmoqda.

Jahon maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarda ijtimoiy-kommunikativlikni bilingvizm vositasida shakllantirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar natijasida qator ilmiy-nazariy va amaliy yutuqlarga erishilgan: bilingv ta'lim muhitini tashkil etish texnologiyalari xalqaro pedagogik hamkorlik mexanizmlari bilan uyg'unlashtirish asosida takomillashtirilgan (Harvard Graduate School of Education, AQSh); maktabgacha ta'lim tizimida bolalarda ijtimoiy-kommunikativ kompetensiyani shakllantirish jarayonlari umumyevropa psixolingvistik ehtiyojlari va faoliyatli yondashuv asosida rivojlantirilgan (University of Jyväskylä, Finlyandiya); bilingvizm sharoitida bola shaxsining ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan translanguaging modeli va madaniyatlararo kommunikatsiya texnologiyalari ishlab chiqilgan (University College London, Buyuk Britaniya); ikki tilli muhitda bolalarning nutqiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun integrativ lingvodidaktik modullar yaratilgan (Université de Genève, Shveytsariya); tarbiyachilarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda bilingv muhitga mos loyihaviy-konstruktiv metodlar ishlab chiqilgan (Seoul National University, Janubiy Koreya); bolalarda muloqot madaniyati, empatiya va tolerantlikni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari kognitiv va emosional integratsiya asosida takomillashtirilgan (Miyagi Pedagogical University, Yaponiya); bilingv muhitda ijtimoiy-kommunikativ rivojlanish jarayonlarini obyektga yo'naltirilgan yondashuvga sinxronlashtirish tamoyillari ishlab chiqilgan (Moskva davlat pedagogika universiteti, Rossiya).

Jahonning yetakchi oliy ta'lim muassasalari, tadqiqot markazlarida hamda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarda bilingvizm vositasida ijtimoiy-kommunikativlikni shakllantirish metodikasini takomillashtirish bo'yicha quyidagi asosiy yo'nalishlarda ilmiy izlanishlar olib borilmoqda: bilingv ta'lim muhitining

sifatini o'lchash va optimallashtirish, bilingv muhit indikatorlarini aniqlash, muhitni boyitish mezonlarini ishlab chiqish, bilingvizm va kognitiv ko'nikmalar o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish, bilingval ta'lim va muloqot jarayonida pedagogik aralashuvlar metodikasini takomillashtirish, ijtimoiy hamkorlik, madaniyatlararo muloqot va kommunikativ kompetensiyani shakllantirish, mediamuhit va multimodal vositalar orqali bilingv kommunikatsiya muhitini takomillashtirish.

O'zbekiston milliy ta'lim tizimida ijtimoiy-kommunikativ rivojlanish shaxsni har tomonlama tarbiyalashning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi. Chunki ta'limning barcha bosqichlarida, xususan, maktabgacha davrdan boshlab bolalarda kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish ularning keyingi intellektual va ijtimoiy taraqqiyotini belgilovchi omil hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida ham ta'lim jarayonining uzluksizligi va shaxsning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Bu esa, tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishini maktabgacha ta'lim va tarbiya bosqichida uzluksiz va tizimli ravishda zamonaviy metodik yondashuvlarga tayangan holda amalga oshirishning zaruriyat ekanligini namoyon etadi.

Shu bilan birga, nazariy va amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishning yetarli darajada shakllanmasligi bugungi kunda keng uchraydigan muammolardan biridir. Mazkur holatning psixologik jihati bolalarning his-tuyg'ularni idrok etish va ularni adekvat shaklda ifodalashdagi qiyinchiliklar, haddan tashqari tortinchoqlik yoki, aksincha, agressiv xatti-harakatlarning namoyon bo'lishida kuzatilsa, pedagogik jihatlari ta'lim dasturlarida bolalarning individual psixologik farqlari yetarli darajada hisobga olinmasligi, tarbiyachilarning zamonaviy kommunikativ metodlardan foydalanishda cheklanganligi, ota-onalar bilan samarali hamkorlikning sustligi bilan izohlanadi. Quyida ushbu xususiyatlar mazmuniga to'xtalib o'tamiz.

Sohaga doir adabiyotlarda nutqiy kamchiliklar sifatida bolalar orasida tovushlarni noto'g'ri talaffuz qilish, so'z boyligining cheklanganligi, grammatik tuzulishlarni noto'g'ri tuzish, yoki muloqotga kirishishdagi tortinchoqlikka e'tibor qaratiladi.

Maktabgacha ta'lim davrida bola shaxsining ijtimoiy va kommunikativ shakllanishi bir qator individual va tashqi omillarga bevosita bog'liqdir. Jumladan, bolaning o'z fikrini erkin ifodalay olmasligi, nutqiy rivojlanishdagi qiyinchiliklar, agressiv xulqiy reaksiyalari hamda haddan tashqari passivlik ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishni sezilarli darajada qiyinlashtiradi.

Nutqiy rivojlanishdagi nuqsonlar bola ijtimoiy faoliyatining markaziy omillaridan biri bo'lib, nutqiy imkoniyatlari cheklangan tarbiyalanuvchilar tengdoshlari bilan muloqotda ko'proq qiyinchiliklarga duch kelishlariga sabab bo'ladi. Ya'ni, ularda suhbatni boshlashda tortinchoqlikning kuzatilishi, qisqa javoblar bilan cheklanishi yoki butunlay sukut saqlash holatlari aniqlangan. Shu bois bunday bolalar ko'pincha passiv ijtimoiy rolga tushib qolishi bilab xususiyatlanadi.

Shuningdek, agressiv xatti-harakatlarning nutqiy va ijtimoiy cheklovlar bilan bog'liqligi haqidagi ehtimol ham mavjud. K.A.Dodgening tadqiqotlarida ijtimoiy axborotni qayta ishlashga doir ifodalangan modelda bolaning muloqot jarayonida signallarni noto'g'ri talqin qilishi, ayniqsa til imkoniyatlari past bo'lganda, agressiv munosabatlarni kuchaytirishi ta'kidlanadi.

Passiv xulq ham ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishni sekinlashtiruvchi muhim omillardan biri bo'lib, bunday bolalar ko'pincha suhbatni boshlashdan bosh tortadi, qisqa va sodda javoblar bilan chegaralanadi yoki og'zaki bo'lmagan vositalar orqali muloqot qiladi. Natijada ular ijtimoiy tajribani boyitish imkoniyatidan mahrum bo'lادilar.

Ushbu tahlillar asosida shunday xulosaga kelish mumkin: nutqiy rivojlanishdagi qiyinchiliklar, agressivlik, passivlik va emotsional ifodaning yetarli emasligi maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-kommunikativ rivojlanish jarayonini sezilarli darajada sekinlashtiradi.

Bolalarning aqliy rivojlanishi, idrok (persepsiya), fikrlash qobiliyatlari, emotsiya va hissiyotlar bilan ishlash kabi psixologik faktorlar nutq rivojlanishiga salbiy yoki ijobiy ta'sir qilishi mumkin.

Bundan tashqari, emotsional omillar bola nutqiy faolligini belgilab berishda alohida o'ringa ega. J.Brunerning izlanishlarida emotsional qo'llab-quvvatlashga ega bo'lgan bolalar muloqot jarayonida nisbatan faol bo'lishi, bu esa, ularda ijtimoiy-kommunikativ ko'nikmalarni tezroq rivojlantirishiga sabab bo'lishi dalillanadi. Aksincha, tarbiyalanuvchi shaxsidagi xavotir, qo'rquv yoki agressivlik bolaning o'z fikrini erkin ifoda qilishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlanadi.

Shunday qilib, nutq rivojlanishi birgina biologik jarayon emas, balki murakkab psixologik omillar majmuasiga asoslangan jarayon hamdir. Aqliy, perseptiv, tafakkuriy va emotsional jarayonlarning uyg'unligi bola nutqining samarali shakllanishini ta'minlaydi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy-kommunikativlikni rivojlantirishda mazkur omillarni kompleks hisobga olishni zarur deb hisoblaymiz.

Shuningdek, sohada doir adabiyotlarda bolada idrok xususiyatlarining rivojlanganligi ham nutqiy birliklarni egallashda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlanadi. Xususan, J.Piajening ta'kidlashicha, bolada atrof-muhitni sezish va idrok etish darajasi qanchalik yuksak bo'lsa, u nutqiy tizimni shunchalik samarali o'zlashtiradi. Aksincha, perseptiv rivojlanishdagi sustlik fonetik va semantik darajadagi qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi.

Demak, bolalarda nutqning shakllanishi ko'p qirrali psixologik jarayon bo'lib, uning poydevorini aqliy rivojlanish, idrok (persepsiya), tafakkur jarayonlari, emotsional holat va hissiyotlarni boshqarish tashkil etadi. Ushbu omillar bolaning tilni o'zlashtirish tezligi, nutqiy birliklardan foydalanish darajasi hamda muloqot jarayonidagi samara-dorligini belgilab beradi. Shunday qilib, nutq rivojlanishi birgina biologik jarayon emas, balki murakkab psixo-logik omillar majmuasiga asoslangan jarayon hamdir. Aqliy, perseptiv, tafakkuriy va emotsional jarayonlarning uyg'unligi bola nutqining samarali shakllanishini ta'minlaydi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy-kommunikativlikni rivojlantirishda mazkur omillarni kompleks hisobga olishni zarur deb hisoblaymiz.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ota-ona va pedagog hamkorligi yetarli bo'lmaganda shunday holatlar ham borki, tarbiyalanuvchilarda ijti-moiy-kommunikativ ko'nikmalarni tarkib topishiga salbiy ta'sir etadi. Maktabgacha yosh davri shaxsning ijti-moiylashuvi va kommunikativ kompetensiyalarining shakllanishida asosiy poydevor davr hisoblanadi. Ushbu jarayonda bola hayotidagi eng yaqin ijtimoiy muhit – oila va ta'lim muassasasining o'zaro hamkorligi muhim o'rin tutadi. Psixologik-pedagogik tadqiqotlar ko'rsatadiki, agar ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi hamkorlik yetarli darajada bo'lmasa, bolaning ijtimoiy-emosional rivojlanishida, xususan, ijtimoiy-kommunikativlik sifatla-rini shakllantirishda turli qiyinchiliklar yuzaga keladi:

Birinchidan, nutqiy rivojlanishdagi sustlik ota-onaning bolaga yetarlicha muloqot va emotsional qo'llab-quvvatlash ko'rsatmasligining natijasi hisoblanadi. Mazkur holat U. Bronfenbrennning ekologik tizimlar nazari-yasida "bolaning taraqqiyoti unga yaqin bo'lgan mikromuhitdagi subyektlarning (ota-ona, pedagog) o'zaro ta'si-riga bevosita bog'liqdir" degan qarashiga asoslanadi. Ya'ni, bola shaxsining rivojlanishi oila a'zolari va peda-goglarning o'zaro ta'siriga bevosita bog'liq bo'lib, ularning hamkorligi bolaning ijtimoiy-kommunikativ, nutqiy va emotsional rivojlanishini jadallashtirishga xizmat qiladi. Aksincha, hamkorlikning sustligi yoki "uzilishi" bola shaxsida maktabgacha ta'lim tashkiloti muhitiga moslashuv bilan bog'liq qiyinchiliklar, kommunikativ sustlik va emotsional beqarorlikni yuzaga keltirishi mumkin.

Ikkinchidan, agar pedagog va ota-onalar bola uchun yagona tarbiyaviy yo'nalishni shakllantirmasa, bola turli vaziyatlarda qarama-qarshi xatti-harakat namunalari bilan to'qnashadi. Bu holat bolaning emotsional beqa-rorligi va ijtimoiy rollarni egallashda chalkashliklarga sabab bo'lishi mumkin.

Uchinchidan, ota-ona va pedagogning hamkorligi yetarli bo'lmagan sharoitda bolada o'z emotsiyalarini boshqarish, agressiyasini nazorat qilishda qiyinchiliklar kuzatilishi mumkin. Yetarli darajada emotsional rivojla-nishga ega bo'lmagan bolalarda esa kommunikativ kompetensiyalarning sust shakllanishini anglashiladi.

To'rtinchidan, ijtimoiy kompetensiyalarning shakllanmasligi bolaning guruhviy faoliyatda passiv bo'lishi, muloqotdan chetlanishi, hamkorlikka kirisha olmasligi kabi oqibatlariga sabab bo'lishi mumkin. Bu esa maktab-gacha ta'lim tarbiyalanuvchilarida nafaqat kommunikativ, balki kognitiv rivojlanishga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Vigotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" haqidagi nazariyasi shuni ko'rsatadiki, bola rivojida kattalar va teng-doshlar bilan hamkorlik hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, ota-ona va pedagog o'rtasida uzviy hamkorlikning yetishmasligi bolaning shaxsiy va ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishida ko'plab cheklanishlarni yuzaga keltiradi. Shu bois, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalarni pedagogik jarayonga faol jalb etish, o'zaro muloqotni tizimli tashkil etish va tarbi-yaviy maqsadlarda yagona yondashuvni shakllantirish muhim ilmiy-nazariy va amaliy vazifa sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Qonuni. Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida. – Toshkent: O'zbekiston, 2019. – 24 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarori. Maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsep-siyasi. – Toshkent, 2019. – 36 b.
3. Najmiddinova G. O. Issues of the development of connected speech in children 5-7 years old with a differentiated approach to learning.
4. Najmiddinova G.O. 5-6 yoshli bolalar bog'lanishli nutqini rivojlantirish//Методик қўлланма. Nizomiy nomli toshkent davlat pedagogika universiteti O'quv-uslubiy kengashining 6–sonli yig'ilishi // 28. 02.24
5. Najmiddinova G.O. Педагогика раннего и дошкольного возраста.//Учебное пособие. Гувохнома № 2025 – 167 U – 589.
6. Najmiddinova G.O. Педагогика дошкольного образования и воспитания// Учебник 2024. 8 июль. Гувохнома № 254 –U-388

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.